

Resolutioner

Bemærk: Kirkeministeriet har ved redaktionens slutning endnu ikke udgivet resolutioner fra 1. juli 1972 til 31. december 1972; men de vil blive aftrykt i »Vore Kirkegårde« i en senere årgang.

Kirkeministeriets cirkulære af 5. august 1977

(til kirkegårdsbestyrelserne) om *brugsret til gravsteder*. 1. kt. j. nr. 5150/76.

På dertil givne anledning skal ministeriet herved til vejledning for kirkegårdsbestyrelserne redegøre for de i praksis fulgte regler om brugsret til gravsteder. Samtidig fastsættes nogle regler om udfærdigelse af gravstedsbreve (gravfæstebreve).

I. Brugsrettens stiftelse

Gravsteder udlægges af kirkegårdsbestyrelsen eller den, der af kirkegårdsbestyrelsen er bemyndiget hertil. Uanset om der betales for gravstedets udlæggelse eller ej, udsteder kirkegårdsbestyrelsen et gravstedsbrev, der indeholder oplysning om gravstedets betegnelse og størrelse (antal gravpladser), brugstidens længde samt eventuelle særlige begrænsninger i brugsretten til gravstedet. Henvises der om sidstnævnte forhold til regler i kirkegårdsvedtægten, og indeholder gravstedsbrevet ikke en gengivelse af disse regler, skal et eksemplar eller en ekstraktudskrift af kirkegårdsvedtægten vedlægges gravstedsbrevet.

Kan brugsretten til gravstedet undtagelsesvis ikke kræves fornyet, skal dette fremgå af gravstedsbrevet.

Kan overdragelsen af brugsretten til andre kun ske med kirkegårdsstyrelsens samtykke, skal dette ligeledes anføres i gravstedsbrevet.

Endvidere skal gravstedsbreve fremtidig indeholde følgende bemærkning:

»Er en person, hvis nærmeste efterladte er umyndige børn, som på grund af dødsfaldet midlertidigt er uden værge, begravet i et gravsted, der erhverves i forbindelse med dødsfaldet, har børnenes nye værge – og børnene selv, hvis de forinden bliver myndige – ret til inden 1 år efter begravelsen at kræve, at brugsretten overføres til børnene. Den, der havde erhvervet brugsretten til gravstedet, har i så fald krav på at få godtgjort sine udgifter til gravstedets erhvervelse og anlæggelse. Disse regler gælder dog ikke, hvis børnene alle er over 15 år og har givet deres tilslutning til, at brugsretten blev tillagt erhververen«.

Er der tilført kirkegårdsprotokollen bemærkning om begæring af kredsens af personer, som må begraves i gravstedet, skal tilsvarende bemærkning påføres gravstedsbrevet.

Beholdninger af de hidtil anvendte blanketter til gravstedsbreve kan opbruges, såfremt blanketterne ændres eller suppleres i overensstemmelse med foranstående.

II. Brugsrettens indhold.

Brugsretten til et gravsted giver indehaveren (gravstedsbrugeren) ret til at råde over dette i overensstemmelse med de bestemmelser herom, der indeholdes i

lovgivningen, kirkegårdsvedtægten og gravstedsbrevet. Han kan – med den nævnte begrænsning – lade gravstedet indhegne og beplante samt forsyne med mindesmærker, ligesom han kan lade lig og urner jordfæste i dette. Han træffer bestemmelse om gravstedets vedligeholdelse og om eventuel fornyelse af brugsretten. Afdødes i testamentsform eller på anden måde udtrykkeligt tilkendegivne ønsker angående gravstedets indretning og vedligeholdelse m.v. bør dog – så vidt det er muligt – efterkommes.

Tilkommer brugsretten flere i forening, kræves der enighed mellem de pågældende om væsentlige dispositioner over gravstedet såsom foretagelse af begravelse, flytning af lig og urner, anbringelse, ændring eller fjernelse af mindesmærker og ændring af gravstedets anlægsplan.

Enhver af de brugsberettigede kan dog på egen hånd træffe bestemmelse om sin og ægtefællens begravelse i gravstedet, hvis dette kan ske uden at berøve de øvrige berettigede mulighed for at træffe tilsvarende bestemmelse for deres vedkommende.

I forholdet mellem flere berettigede er det uden betydning, hvem der er indehaver af gravstedsbrevet, og hvem der afholder udgifterne ved gravstedets fornyelse og vedligeholdelse.

Den, der har brugsret til et gravsted, kan forlange, at der i kirkegårdsprotokollen foretages notering om hans brugsret.

Den, der retter henvendelse til kirkegårdsbestyrelsen angående foretagelse af en væsentlig disposition over et gravsted, må afgive skriftlig erklæring om, at han i forhold til andre brugsberettigede er beføjet til at lade den omhandlede disposition foretage. Endvidere skal han fremlægge skriftligt samtykke fra personer, der måtte være noteret i kirkegårdsprotokollen som brugsberettigede.

Er rekvirenten kirkegårdsbestyrelsen ubekendt, må han legitimere sig.

Til flytning af de i gravstedet jordfæstede lig og urner kræves – foruden samtykke fra alle, der har brugsret til gravstedet, jfr. foran – samtykke fra afdødes nærmeste pårørende.

Såfremt der ikke ved en persons begravelse i gravstedet er taget forbehold herimod, har en efterlevende ægtefælle ret til at blive begravet i gravstedet.

Kirkegårdsbestyrelsens afgørelser i sager vedrørende brugsret til gravsteder kan indbringes for kirkeministeriet.

III. Brugsrettens overførelse ved arv.

A. Var afdøde eneberettiget til et gravsted, tilfalder brugsretten afdødes arvinger efter loven, uanset om disse iøvrigt tager arv efter afdøde. Er der blandt arvingerne en efterlevende ægtefælle, får ægteparrets fællesbørn dog først brugsret til gravstedet efter den længstlevende ægtefælles død. Efterlod afdøde sig særbørn, tilkommer brugsretten den efterlevende ægtefælle og særbørnene i fællesskab.

Foranstående regler gælder kun, hvis afdøde ikke havde truffet anden bestemmelse. Derimod er det uden betydning, om afdøde begravnes i gravstedet.

B. Erhverves der i forbindelse med dødsfaldet brugsret til et gravsted for boets midler, finder de under A anførte bestemmelser tilsvarende anvendelse.

C. Havde afdøde retten til et gravsted sammen med andre, falder afdødes andel i brugsretten ligeledes i arv til arvingerne efter loven, dog således at en efterlevende ægtefælle ikke får ret til gravstedet. Dette gælder, uanset om afdøde begravnes i gravstedet.

Havde afdøde brugsretten sammen med en tidligere i gravstedet begravet ægtefælles særbørn, og levede afdøde ved dødsfaldet i ægteskab, falder afdø-

des andel i retten til gravstedet dog i arv til den efterlevende ægtefælle, såfremt afdøde begravnes i gravstedet.

IV. Brugsrettens ophør og fornyelse.

Brugsretten ophører ved udløbet af brugstiden, såfremt den ikke fornyes rettidigt.

Brugsretten kan bringes til ophør, hvis gravstedets nedlæggelse er nødvendig af hensyn til gennemførelsen af en godkendt reguleringsplan for kirkegården, og der er forløbet en fuld fredningsperiode fra den senest foretagne begravelse i gravstedet. Med samtykke af den, der har brugsretten, kan der dog foretages indgreb i gravstedet også inden udløbet af fredningsperioden.

At et gravsted som følge af mangelfuld vedligeholdelse ryddeliggøres og besås med græs eller gruslægges medfører ikke ophør af brugsretten, medmindre indehaverne af brugsretten udtrykkeligt giver afkald på retten til gravstedet.

Gravstedsbrugeren har normalt krav på at få brugsretten til gravstedet fornyet mod erlæggelse af den herfor fastsatte betaling. Fornyelse for flere perioder på en gang kan kun fordres, såfremt dette er hjulmet i kirkegårdsvedtægten.

Gravstedsbrugeren har ved brugsrettens ophør ret til at fjerne de på gravstedet værende mindesmærker og planter m.v. under iagttagelse af de regler herom, som måtte være fastsat i kirkegårdsvedtægten. Mindesmærker og planter m.v., som ikke fjernes af gravstedsbrugeren, tilfalder kirkegården.

Har gravstedsbrugeren udtrykkeligt tilkendegivet, at han ønsker gravstedet nedlagt ved brugsrettens ophør, kan kirkegårdsbestyrelsen ikke overdrage brugsretten til andre, forinden gravstedet er ryddeliggjort.

Kirkegården kan overtage vedligeholdelsen af hjemfaldne gravsteder, hvori er begravet mænd eller kvinder, der har haft særlig betydning for sognet eller egnen. Sådanne gravsteder må ikke sløjfes af kirkegårdsbestyrelsen uden provstesyndets tilladelse.

Mindesmærker, som enten kan tjene kirkegården til pryd eller til at bevare mindet om fortjente mænd og kvinder, må ikke af kirkegårdsbestyrelsen fjernes fra kirkegården, må ikke henlægges på steder, hvortil der er offentlig adgang.

V. Ikrafttrædelse.

Bestemmelserne i afsnit I om udfærdigelse af gravstedsbreve træder i kraft den 1. januar 1978.

Kirkeministeriets skrivelse af 15. september 1977

(til N. N.) om *betaling for udlæggelse af et gravsted for en i 1977 afdød person, der var opvokset og konfirmeret i sognet, men ikke siden 1967 havde haft bopæl der.* I. kt. J. nr. 5542/0303/77.

Ved skrivelse af 29. juni 1977 har De forespurgt om det er med rette, at der for udlæggelse af gravsted på A kirkegård til Deres den 9. januar 1977 i Ghana, Afrika, afdøde søn O. N. er opkrævet betaling efter de for udensognsboende medlemmer af folkekirken uden tilknytning til sognets fastsatte takster.

I anledning heraf skal man meddele, at da Deres søn ifølge oplysning fra Skovbo kommunes folkeregister ikke har haft bopæl i A sogn siden 1967, kan han ikke betragtes som indensogns boende i sognet.

Efter ministeriets praksis medfører den omstændighed, at Deres søn er opvokset og konfirmeret i sognet ikke, at han har den i kirkegårdsvedtægtens § 14, stk. 1, nævnte særlige tilknytning til A sogn.

Ministeriet finder herefter ikke at kunne kritisere, at der for erhvervelsen af Deres søns gravsted er krævet betaling efter taksterne for udensognsboende medlemmer af folkekirken uden særlig tilknytning til sognet.

Kirkeministeriets bekendtgørelse af 15. november 1977 om anmeldelse af fødsler og dødsfald). 1. kt. j. nr. 6104/77.

I henhold til §§ 4 og 5, stk. 2, i lov nr. 225 af 31. maj 1968 om anmeldelse af fødsler og dødsfald fastsættes følgende:

II. Anmeldelse af dødsfald.

§ 4. Dødsfald, der finder sted her i landet eller om bord i skib eller luftfartøj, hvis første ankomststed efter dødsfaldet er en dansk havn eller lufthavn, skal senest 2 hverdage efter dødsfaldet eller efter skibets eller luftfartøjets ankomst til dansk område anmeldes til ministerialbogsføreren for det sogn, hvor afdøde havde bopæl, jfr. dog stk. 2. Havde afdøde bopæl i de sønderjyske landsdele, videresendes dødsanmeldelsen til personregisterføreren i den kommune, hvor afdøde boede.

Stk. 2. Havde afdøde bopæl på Færøerne, i Grønland eller i udlandet, eller kan der ikke tilvejebringes oplysning om, hvor afdøde boede, skal dødsfaldet anmeldes til ministerialbogsføreren for det sogn, hvor dødsfaldet har fundet sted, eller hvor den pågældende havn eller lufthavn er beliggende. Finder dødsfaldet sted på vej til sygehus, skal anmeldelsen ske til ministerialbogsføreren for det sogn, hvor sygehuset er beliggende. Er dødsstedet ikke fastslået, skal anmeldelsen ske til ministerialbogsføreren for det sogn, hvor liget er fundet.

§ 5. Anmeldelsen skal foretages af afdødes ægtefælle, hvis samlivet bestod, og ellers af afdødes børn over 18 år eller af afdødes forældre i den nævnte rækkefølge.

Stk. 2. Findes der ingen anmeldelsespligtige efter stk. 1, der er i stand til at foretage anmeldelsen, skal denne foretages af tilstedeværende personer over 18 år, der hørte til afdødes husstand, eller hos hvem afdøde havde ophold.

Stk. 3. Har dødsfaldet fundet sted om bord i skib eller luftfartøj, og er ingen anmeldelsespligtig efter stk. 1-2 til stede eller i stand til at foretage anmeldelsen, skal den foretages af skibets eller luftfartøjets fører eller dennes stedfortræder.

§ 6. Anmeldelsen afgives på den til dødsanmeldelse og anmodning om begravelse eller ligbrænding foreskrevne blanket, der uden betaling udleveres af den dødsattestudstedende læge eller af begravelsesmyndigheden.

Stk. 2. En af en læge udstedt dødsattest skal medfølge anmeldelsen. Endvidere skal så vidt muligt afdødes dåbs- eller navneattest og – såfremt afdøde var eller havde været gift – tillige vielsesattest forevises eller medsendes.

III. Fælles bestemmelser.

§ 7. Kan de i §§ 3 og 6 nævnte bevisligheder ikke straks fremlægges, skal anmeldelse dog ske inden udløbet af de fastsatte frister, og der gives da anmelderen en efter forholdene passende yderligere frist til bevislighedernes fremskaffelse.

Stk. 2. Bevislighederne skal dog ikke fremlægges hvis de nødvendige oplysninger fremgår af ministerialbøgerne på anmeldelsesstedet.

Stk. 3. Foretages anmeldelse af de i §§ 2, stk. 2 og 3, og 5, stk. 2 og 3, nævnte anmeldelsespligtige, skal ministerialbogsføreren selv så vidt muligt tilvejebringe eventuelle manglende bevisligheder, som ikke er i anmelderens besiddelse.

§ 8. Er en anmeldelse ikke fyldestgørende, eller har ministerialbogsføreren anledning til at betvivle dens rigtighed, kan han pålægge den anmeldelsespligtige inden en passende frist at afgive personlig forklaring til ham.

§ 9. Den, der overtræder §§ 1 og 2 eller §§ 4 og 5, oversidder en i medfør af § 7, stk. 1, fastsat frist eller tilsidesætter et i medfør af § 8 meddelt pålæg, straffes med bøde. På samme måde straffes den, der afgiver urigtig anmeldelse eller urigtig forklaring efter § 8.

IV. IKRAFTTRÆDEN M.V.

§ 10. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. januar 1978.

Stk. 2. Følgende bestemmelser ophæves:

1. Bekendtgørelse nr. 229 af 21. september 1893 angående anmeldelse til og indførelse i kirkebøgerne af dødsfald i København samt om de vedkommende præsters rettigheder med hensyn til begravelser m.m.

2. Bekendtgørelse nr. 107 af 23. maj 1927 angående anmeldelser om fødsler og dødsfald med hensyn til mosaiske trosbekendende m.m.

3. Bekendtgørelse nr. 119 af 2. april 1935 angående anmeldelse til kirkebøgerne af dødsfald på Frederiksberg.

4. Bekendtgørelse nr. 379 af 28. december 1937 angående anmeldelse til kirkebøgerne af dødsfald i Gentofte kommune.

5. Bekendtgørelse nr. 593 af 1. december 1975 om begravelse og ligbrænding § 2, stk. 2, 1. pkt.

§ 11. Bekendtgørelsen gælder ikke fødsler og dødsfald, der finder sted i de sønderjyske landsdele, på Færøerne og i Grønland eller ombord i skib eller luftfartøj, hvis første ankomststed efter fødslen eller dødsfaldet er en havn eller lufthavn i de sønderjyske landsdele, på Færøerne og i Grønland.

Fredningsstyrelsens cirkulære af 28. november 1977

(til samtlige amtsråd og kommunalbestyrelse samt hovedstadsrådet) om *kirkernes omgivelser*.

For nogen tid siden optog kirkeministeriet og miljøministeriet, fredningsstyrelsen, drøftelser om, hvorledes bestræbelserne for at sikre vore kirkers og specielt landsbykirkers omgivelser kunne styrkes.

Igennem 1940'erne og 1950'erne blev der især på initiativ af provst Johs. Exner udført et stort arbejde på dette område, jfr. kirkeministeriets cirkulære af 26. januar 1949 til stiftsøvrighederne om fredning af kirkernes omgivelser. Provst Johs. Exner fik således igennem årene i samråd med menighedsråd, provster og præster og formændene for fredningsnævnene gennemført henved 4.500 frivillige fredninger omkring vore kirker, i visse tilfælde som større arealfredninger, men i øvrigt som mere begrænsede sikringer af bræmmer eller udsigtslinier eller af bybilleder.

Drøftelserne mellem kirkeministeriet og fredningsstyrelsen, i hvilke der også deltog repræsentanter for planstyrelsen og nationalmuseet, mandede ud i en beslutning om at lade udarbejde en publikation, beregnet for menighedsrådene, om den lovgivning, der har betydning for kirkernes omgivelser. Denne publikation skulle samtidig afløse kirkeministeriets cirkulære fra 1949.

Resultatet foreligger nu med den af kirkeministeriet og fredningsstyrelsen netop udsendte bog »Kirkerne omgivelser – en vejviser for menighedsråd i lovgivning og myndigheder m.v.«. Et eksemplar af bogen vedlægges.

Formålet med publikationen er først og fremmest at give en oversigt over de regler – ikke mindst i den nyere planlægningslovgivning – der gælder, og som har betydning for arbejdet med sikring af vore kirkers omgivelser. Der er endvidere givet en oversigt over de myndigheder, som det har særlig betydning at have kendskab til i arbejdet.

Publikationen er af kirkeministeriet med en cirkulæreskrivelse af 11. oktober 1977 udsendt til samtlige provstiuvalg og menighedsråd.

Fredningsstyrelsen finder med anledning i publikationen grund til at henlede amtskommunernes, hovedstadsrådets og kommunernes opmærksomhed på de betydningsfulde interesser, der er knyttet til vore kirkers omgivelser, på bag-

grund af at vore landsbykirker uden tvivl er det mest betydningsfulde bygnings-element i det danske landskab. Af næsten lige så stor betydning som den enkelte fredning vil det være, at de offentlige myndigheder i den administration, de udfører efter lovgivningen, er opmærksom på de værdier, der findes her, og på de særlige krav de stiller.

De enkelte fredninger er ofte små af udstrækning, og de har i nogen grad været betragtet som et administrationsområde, der hvilede i sig selv. Herved har man set bort fra, at fredningerne blot er udtryk for en markering af de særlige interesser, som knytter sig til kirken og dens omgivelser.

Da de eksisterende fredninger næsten udelukkende er baseret på frivillige aftaler og således stort set er etableret uden fredningsretstatninger, må det erkendes, at kun et mindretal af kirkens omgivelser er sikret i tilstrækkeligt omfang. Der er derfor nu grund til at foretage en fornyet gennemgang af de enkelte kirkers omgivelser med henblik på, om væsentlige led i en beskyttelse mangler, eller om udviklingen i øvrigt har medført yderligere behov.

Fredningsstyrelsen har derfor samtidig hermed anmodet fredningsplanudvalget om i samarbejde med menighedsråd, kommuner og amtskommuner hver inden for sit område at gennemgå de gældende fredninger og se nærmere på, om kirkernes omgivelser er sikret på en forsvarlig måde, eller om der bør tages initiativ til yderligere sikringer.

Opmærksomheden henledes endvidere på det af Danske Arkitekters Landsforbund i samarbejde med fredningsstyrelsen iværksatte projekt vedrørende kirkernes omgivelser, der tager sigte på en forbedring af forholdene de enkelte steder. Projektet er omtalt i »Kirkernes omgivelser« s. 20 f. og vil i øvrigt blive offentliggjort og gennemgået nærmere i en artikel i »Arkitekten« i nær fremtid.

Kirkeministeriets meddelelse af 1. december 1977

(til samtlige ministerier og styrelser) angående *ændret registrering af fødsler og dødsfald*. 1. kt. j. nr. 6104/77.

Pr. 1. januar 1978 ændres reglerne om anmeldelse og registrering af fødsler og dødsfald, der finder sted her i landet uden for Færøerne og Grønland. Herefter skal fødsler og dødsfald normalt anmeldes til og registreres i ministerialbogen (kirkebogen) – i de sønderjyske landsdele personregistret – på den fødendes eller afdødes bopælssted i stedet for som nu på det sted, hvor fødslen eller dødsfaldet er sket.

Fødsels- og dødsattester og dødsattester for personer, der henholdsvis fødes eller afgår ved døden fra og med nævnte dato, må herefter rekvireres fra ministerialbogsføreren for moderens/afdødes bopæls sogn. I de sønderjyske landsdele rekvireres fødsels- og navneattester og dødsattester fra personregisterføreren i moderens/afdødes bopælskommune.

Opmærksomheden henledes dog på, at alle offentlige myndigheder til brug ved sagsbehandling vederlagsfrit kan rekvirere udskrift af Det centrale personregister (CPR) for en person, der identificeres enten ved personnummer eller ved oplysning om fødselsdato, køn og navn.

Sådanne rekvitioner indsendes til sekretariatet for personregistrering, Adelgade 13^A, 1304 København K. I tilfælde af hastende karakter kan oplysning fra CPR tillige indhentes telefonisk på sekretariatets telefon, nr. (01) 126333.

Kirkeministeriets cirkulære af 1. december 1977

(til biskopperne) om *anmeldelse af fødsler og dødsfald* 1. kt. j. nr. 6104/77.

Ved kirkeministeriets bekendtgørelse nr. 562 af 15. november 1977 om anmel-

delse af fødsler og dødsfald, er der med virkning fra den 1. januar 1978 fastsat ændrede regler om anmeldelse af fødsler og dødsfald til ministerialbøgerne, således at anmeldelse herefter normalt skal ske til ministerialbogsføreren i den fødendes eller afdødes bopælsogn i stedet for som nu til ministerialbogsføreren i det sogn, hvor fødslen eller dødsfaldet har fundet sted.

De ændrede anmeldelsesregler gælder ikke for Færøerne og Grønland, hvor anmeldelse af fødsler og dødsfald i ministerialbøgerne fremdeles sker efter de hidtil gældende regler.

De nye regler gælder ej heller for de sønderjyske landsdele, hvor de borgerlige personregistre er opretholdt, men der gennemføres – ligeledes fra 1. januar 1978 – en tilsvarende ændring af anmeldelsesreglerne, jfr. justitsministeriets bekendtgørelse nr. 572 af 22. november 1977 om anmeldelse af fødsel, navn og dødsfald i sønderjyske landsdele.

I henhold til kirkeministeriets fornævnte bekendtgørelse af 15. november 1977 gælder der herefter følgende regler om anmeldelse af fødsler og dødsfald til folkekirkens ministerialbøger i den øvrige del af landet. Hvor andet ikke er fastsat, registreres anmeldelsen i anmeldelsesstedets ministerialbøger.

II. ANMELDELSE AF DØDSFALD

I. Anmeldelsesstedet.

Med hensyn til anmeldelse af *dødsfald, der finder sted her i landet uden for de sønderjyske landsdele, Færøerne og Grønland*, samt dødsfald, der finder sted om bord i skib eller luftfartøj, hvis første ankomststed (anløbssted/landingssted) efter dødsfaldet er en dansk havn eller lufthavn uden for de sønderjyske landsdele, Færøerne og Grønland, gælder følgende regler:

a) Havde afdøde bopæl *uden for de sønderjyske landsdele, Færøerne og Grønland*, skal dødsfaldet anmeldes til ministerialbogsføreren for det sogn, hvor afdøde havde bopæl, jfr. §§ 4, stk. I, og II.

b) Havde afdøde *bopæl i de sønderjyske landsdele*, skal dødsfaldet ligeledes anmeldes til ministerialbogsføreren for det sogn, hvor afdøde havde bopæl, men der foretages i dette tilfælde ingen registrering af dødsfaldet i ministerialbogen, idet dødsanmeldelsen skal videresendes til personregisterføreren i den kommune, hvor afdøde boede, jfr. § 4, stk. 1, sidste pkt.

c) Havde afdøde *bopæl på Færøerne, i Grønland eller i udlandet*, eller kan der ikke tilvejebringes oplysning om, hvor afdøde boede, skal dødsfaldet anmeldes til ministerialbogsføreren for det sogn, hvor dødsfaldet har fundet sted, eller hvor den pågældende havn eller lufthavn er beliggende, jfr. § 4, stk. 2. Finder i disse tilfælde dødsfaldet sted på vej til sygehus, skal anmeldelsen dog ske til ministerialbogsføreren for det sogn, hvor sygehuset er beliggende. Er dødsstedet ikke fastslået, skal anmeldelsen ske til ministerialbogsføreren for det sogn, hvor liget er fundet.

Med disse nye anmeldelsesregler er der sket en forenkling af formaliteterne i forbindelse med dødsfald og begravelse, idet den ministerialbogsfører (sognepræst), til hvem dødsfaldet herefter skal anmeldes, tillige er begravelsesmyndighed, jfr. § 6, stk. 1, i lov nr. 346 af 26 juni 1975 om begravelse og ligbrænding. Om anmeldelse og registrering af dødsfald, der finder sted i de sønderjyske landsdele, se nedenfor under pkt. 5.

2. Anmeldelsesfristen.

Anmeldelse skal ske senest 2 hverdage efter dødsfaldet eller efter skibets eller luftfartøjets ankomst til dansk område, jfr. § 4, stk. 1. Fristen regnes fra udgangen af dødsdagen eller skibets eller luftfartøjets ankomstdag.

3. De anmeldelsespligtige.

a) Som almindelig regel gælder, at anmeldelsen skal foretages af afdødes ægtefælle, hvis samlivet bestod, og ellers af afdødes børn over 18 år eller af afdødes forældre i den nævnte rækkefølge, jfr. § 5, stk. 1. I tilfælde, hvor anmeldelsespligten påhviler afdødes børn over 18 år eller afdødes forældre, er det tilstrækkeligt, at anmeldelsen foretages af en af disse. Anmeldelsen kan ikke foretages af en af de anmeldelsespligtige dertil bemyndiget person, da anmeldelse af dødsfald sker i forbindelse med fremsættelse af anmodning om begravelse eller ligbrænding, hvilken anmodning forudsættes fremsat af en person, der har kendskab til afdødes forhold.

b) En subsidiær anmeldelsespligt gælder i tilfælde, hvor der ikke findes anmeldelsespligtige efter § 5, stk. 1 (se foran under pkt. a), eller disse ikke er i stand til at foretage anmeldelsen, idet denne da skal foretages af tilstedeværende personer over 18 år, der hørte til afdødes husstand, eller hos hvem afdøde havde ophold, jfr. § 5, stk. 2. Til personer, hos hvem afdøde havde ophold, kan ikke henregnes sygehuspersonale, jfr. herved pkt. a, sidste pkt.

c) En subsidiær anmeldelsespligt er endvidere foreskrevet i § 5, stk. 3, der omhandler det særlige tilfælde, at dødsfaldet har fundet sted ombord i skib eller luftfartøj, og ingen anmeldelsespligtig efter § 5, stk. 1-2 (se foran under pkt. a og b) er til stede eller i stand til at foretage anmeldelsen. Denne skal i så fald foretages af skibets eller luftfartøjets fører eller dennes stedfortræder.

d) Findes der ingen anmeldelsespligtige efter § 5 og ej heller iøvrigt nogen person eller institution, der drager omsorg for afdødes begravelse, herunder afgivelse af dødsanmeldelse, påhviler det afdødes bopælskommune eller – hvis afdøde ikke havde bopæl her i landet – kommunen på dødsstedet at fremsætte anmodning om begravelse eller ligbrænding og dermed at afgive anmeldelse om dødsfaldet, jfr. herved § 5, stk. 2, i lov om begravelse og ligbrænding.

4. Anmeldelsens afgivelse.

Anmeldelsen skal afgives på den til dødsanmeldelse og anmodning om begravelse eller ligbrænding foreskrevne blanket, der udleveres af den dødsattestudstedende læge eller eventuelt af begravelsesmyndigheden (ministerialbogsføreren på anmeldelsesstedet). Supplerende beholdning af blanketten kan af ministerialbogsførerne rekvireres fra provsten.

Blanketten, der iøvrigt er ændret på nogle punkter, indgår i et blanketsæt, der som hidtil omfatter formularer til anmeldelse af dødsfaldet til skifteretten og det sociale udvalg. Derimod er den nu overflødige formular til anmeldelse af dødsfaldet til ministerialbogen erstattet af en formular til indberetning af dødsfaldet til folkeregistret, idet denne indberetningspligt, der hidtil har påhvilet skifteretten, nu er overført til begravelsesmyndigheden, jfr. nedenfor under pkt. 6.

Blanketten skal også benyttes i tilfælde, hvor liget ønskes overført til udlandet, jfr. afsnit VII i kirkeministeriets cirkulære af 1. december 1975 om begravelse og ligbrænding. I disse tilfælde skal begravelsesmyndighedens attestation for dødsfaldets anmeldelse (formularen til anmelderen) medbringes ved henvendelse til embedslægen (i København stadslægen) om udstedelse af ligpas. Særskilt attestation fra skifteretten for dødsfaldets anmeldelse er fremtidig ikke påkrævet.

I § 6, stk. 2, er det nærmere fastsat, hvilken dokumentation der skal medfølge anmeldelsen. Er afdødes fødsel registreret i et sønderjysk personregister, må der i stedet for dåbs- eller navneattest vedlægges en fødselsattest udstedt af personregisterføreren. Det gælder i øvrigt som hidtil, at der i stedet for originale attester – dødsattesten dog undtaget – kan anvendes ubekræftede fotokopier.

Angående anmeldelse af dødfødsel, se afsnit I, pkt. 4. Anmeldelsen afleveres eller sendes til ministerialbogsføreren på anmeldelsesstedet, jfr. pkt. I.

5. *Anmeldelse af dødsfald, der finder sted i de sønderjyske landsdele.*

Med hensyn til anmeldelse af *dødsfald, der finder sted i de sønderjyske landsdele* eller ombord i skib eller luftfartøj, hvis første ankomststed (anløbssted/landingssted) efter dødsfaldet er en havn eller lufthavn i de sønderjyske landsdele, gælder ifølge §§ 7 og 10 i justitsministeriets bekendtgørelse følgende regler:

a) Havde afdøde *bopæl i de sønderjyske landsdele*, skal dødsfaldet anmeldes til begravelsesmyndigheden i det sogn, hvor afdøde havde bopæl, men der foretages i dette tilfælde ingen registrering af dødsfaldet i ministerialbogen, idet dødsanmeldelsen af begravelsesmyndigheden skal videresendes til personregisterføreren i den kommune, hvor afdøde boede.

b) Havde afdøde *bopæl i den øvrige del af landet uden for Færøerne og Grønland*, skal dødsfaldet anmeldes til ministerialbogsføreren for det sogn, hvor afdøde boede, og registreres i dette sogns ministerialbøger.

c) Havde afdøde *bopæl i udlandet*, eller kan der ikke tilvejebringes oplysning om, hvor afdøde boede, skal dødsanmeldelsen afgives til begravelsesmyndigheden, og af denne – uden at der foretages registrering i ministerialbogen – videresendes til vedkommende personregisterfører i overensstemmelse med reglerne i § 10, stk. 2, i justitsministeriets bekendtgørelse.

Med hensyn til, hvem anmeldelsespligten påhviler, henvises til § 8 i justitsministeriets bekendtgørelse.

6. *Anmeldelse (indberetning) til andre myndigheder.*

Snarest muligt efter modtagelsen af dødsattesten skal dødsanmeldelsen af begravelsesmyndigheden (ministerialbogsføreren) videresendes til:

1) Skifteretten i den retskreds, hvor afdøde havde bopæl, eller – hvis afdøde ikke havde bopæl her i landet – skifteretten i den retskreds, hvor dødsfaldet har fundet sted.

2) folkeregistret i afdødes bopælskommune.

3) det sociale udvalg i afdødes bopælskommune.

Inden videresendelsen dateres og underskrives anmeldelsen af begravelsesmyndigheden samt forsynes med dennes stempel. *Anmeldelsen (indberetningen) til folkeregistret forsynes tillige med CPR-stempel i den dertil beregnede rubrik i blankettens nederste højre hjørne.*

Det påhviler begravelsesmyndigheden at foretage fornøden berigtigelse eller supplerings af fejlagtigt eller mangelfuldt udfyldte anmeldelser og dødsattester med angivelse af, at rettelserne er foretaget af begravelsesmyndigheden. Mangler angivelse af afdødes personnummer og kan oplysning herom undtagelsesvis ikke tilvejebringes, må anmeldelsen og dødsattesten påføres bemærkning herom.

De af begravelsesmyndigheden modtagne dødsattester og jordemoderanmeldelser vedrørende dødfødte børn skal som hidtil vedlægges de månedlige indberetninger til embedslægen (i København de egentlige indberetninger til stadslægen), jfr. afsnit I, pkt. 5.

For så vidt angår dødsfald, der skal registreres *i de sønderjyske personregistre*, jfr. herved pkt. 5, gælder følgende regler:

1) Begravelsesmyndigheden videresender som i den øvrige del af landet dødsanmeldelsen til vedkommende skifteret, jfr. foran, idet personregisterførerne fremtidig er fritaget for at sende meddelelse til skifteretten om anmeldte dødsfald.

2. Dødsanmeldelsen – påført oplysning om jordfæstelsesstedet – videresendes af begravelsesmyndigheden til personregisterføreren i afdødes bopælskommune eller – hvis afdøde ikke havde bopæl her i landet – til personregisterføreren i den

kommune, hvor dødsfaldet har fundet sted. Med anmeldelsen skal følge dødsattesten – for dødfødte børn tillige jordemoderanmeldelsen – samt den øvrige foreskrevne dokumentation, jfr. § 9, stk. 2, i justitsministeriets bekendtgørelse.

3. Begravelsesmyndigheden videresender som i den øvrige del af landet dødsanmeldelsen til det sociale udvalg i afdødes bopælskommune.

Med hensyn til datering, underskrift og stempling af dødsanmeldelsen samt berigtigelse af denne og dødsattesten gælder samme regler som i den øvrige del af landet – dog skal anmeldelsen til personregisterføreren ikke forsynes med CPR-stempel. Ligeledes gælder det, at videresendelsen skal ske *snarest muligt* efter modtagelsen af dødsattesten.

Præsterne i de sønderjyske landsdele er fremtidig fritaget for at afgive indberetning til embedslægen om antallet af døde og dødfødte, idet denne indberetningspligt er overført til personregisterførerne.

III. FÆLLES BESTEMMELSER

Hvis anmelderen møder personligt for at foretage anmeldelse, skal ministerialbogsføreren (begravelsesmyndigheden) yde fornøden vejledning med hensyn til udfyldelse af den foreskrevne anmeldelsesblanket.

Foretages anmeldelse af de i §§ 2, stk. 2 og 3, og 5, stk. 2 og 3, nævnte anmeldelsespligtige, skal ministerialbogsføreren (begravelsesmyndigheden) selv så vidt muligt tilvejebringe eventuelle manglende bevisligheder, som ikke er i anmelderens besiddelse, jfr. § 7, stk. 3.

I andre tilfælde påhviler det anmelderen selv at tilvejebringe de krævede bevisligheder. Kan disse ikke straks fremlægges, skal anmeldelse dog ske inden udløbet af de fastsatte frister, og der gives da anmelderen en efter forholdene passende yderligere frist til bevislighedernes fremskaffelse, jfr. § 7, stk. 1. Erklærer anmelderen af et dødsfald sig ude af stand til at fremskaffe eventuelle manglende ministerialbogsattester, bør ministerialbogsføreren yde fornøden bistand til tilvejebringelse af attesterne. Bevisligheder skal dog ikke fremlægges i tilfælde, hvor de nødvendige oplysninger fremgår af ministerialbøgerne på anmeldelsesstedet, jfr. § 7, stk. 2. Begravelsesmyndigheden må i så fald ved videresendelse af en dødsanmeldelse til personregisterføreren attestere rigtigheden af de oplysninger, som ikke dokumenteres ved fremlæggelse af ministerialbogsattester.

Er en anmeldelse ikke fyldestgørende, eller har ministerialbogsføreren anledning til at betvivle dens rigtighed, kan han pålægge den anmeldelsespligtige inden en passende frist at afgive personlig forklaring til ham, jfr. § 8.

Dette cirkulære træder i kraft den 1. januar 1978. Fra samme dato ophæves afsnit II, pkt. 3, nr. 2, samt afsnit III i kirkeministeriets cirkulære af 1. december 1975 om begravelse og ligbrænding. For fødsler og dødsfald, der har fundet sted før den 1. januar 1978, gælder dog de hidtidige regler.

Man skal anmode om, at folkekirkens præster og kordegne uden for Færøerne og Grønland gøres bekendt med dette cirkulære.

Kirkeministeriets skrivelse af 1. december 1977

(til biskoppen over Københavns stift) om *bortfald af førelsen af særlige ministerialbøger ved rigshospitalet i København*. 1. kt. j. nr. 6104/77.

Ved kirkeministeriets bekendtgørelse af 15. november 1977 om anmeldelse af fødsler og dødsfald er der med virkning fra den 1. januar 1978 fastsat ændrede regler om anmeldelse af fødsler til ministerialbøgerne, således at anmeldelse herefter normalt skal ske til ministerialbogsføreren i den fødendes eller afdødes bopælsogn i stedet for som nu til ministerialbogsføreren i det sogn, hvor fødslen eller dødsfaldet har fundet sted.

Den hidtil gældende ordning, hvorefter fødsler og dødsfald, der finder sted på rigshospitalet i København, anmeldes til og registreres i særlige ved rigshospitalet førte ministerialbøger, bortfalder herefter fra den 1. januar 1978.

Kirkelige handlinger, der finder sted på rigshospitalet eller i hospitalets kirke fra og med 1. januar 1978, skal tilføres ministerialbøgerne for Skt. Johannes sogn i København. Dette gælder dog ikke dåbshandlinger for så vidt angår børn, der er født på Rigshospitalet før nævnte dato, eller begravelseshandlinger så vidt angår personer, der er afgået ved døden på Rigshospitalet før denne dato.

Rigshospitalets CPR-stempel indsendes umiddelbart efter 1. januar 1978 til Det centrale personregister, Adelgade 13⁴, 1304 København K.

Man skal anmode om, at præsterne og kordegnen ved Rigshospitalet, sognepræsten og kordegnen ved Skt. Johannes kirke samt vedkommende provst gøres bekendt med denne skrivelse.

Kirkeministeriets skrivelse af 1. december 1977

(til biskoppen over Københavns stift) om *anmeldelse af dødsfald blandt beboere i »De gamles By«, »Nørre Hospital« og »Sundholm«*. 1. kt. j. nr. 6104/77.

I tilslutning til kirkeministeriets bekendtgørelse af 15. november 1977 om anmeldelse af fødsler og dødsfald, der træder i kraft den 1. januar 1978, fastsættes det herved, at de deri foreskrevne nye regler med hensyn til anmeldelsesstedet ikke skal gælde for så vidt angår dødsfald, der efter nævnte dato indtræffer blandt indskrevne beboere i de i Skt. Johannes sogn i København beliggende institutioner »De gamles by« og »Nørre Hospital«, men at disse dødsfald som hidtil skal anmeldes til førstepæsten ved de pågældende institutioner og registreres i de af denne førte ministerialbøger, jfr. ministeriets skrivelse af 13. oktober 1976, hvorved der er tillagt førstepæsten beføjelse som begravelsesmyndighed for så vidt angår de omhandlede dødsfald.

For så vidt angår dødsfald, der efter den 1. januar 1978 indtræffer blandt beboerne på institutionen »Sundholm«, som er beliggende i Sundby sogn, skal derimod de almindelige regler følges, således at disse dødsfald anmeldes til og registreres i dette sogns ministerialbøger.

Man skal anmode om, at vedkommende provster og præster gøres bekendt med den skrivelse.

Kirkeministeriets skrivelse af 1. december 1977

(til biskoppen over Roskilde stift) om *anmeldelse af dødsfald blandt patienter på Sct. Hans hospital i Skt. Jørgensbjergs sogn i Roskilde*. 1. kt. j. nr. 6104/77.

I tilslutning til kirkeministeriets bekendtgørelse af 15. november 1977 om anmeldelse af fødsler og dødsfald, der træder i kraft den 1. januar 1978, fastsættes det herved, at de deri foreskrevne nye regler med hensyn til anmeldelsesstedet ikke skal gælde for så vidt angår dødsfald, der efter nævnte dato indtræffer blandt patienter på det i Skt. Jørgensbjerg sogn i Roskilde kommune beliggende Skt. Hans hospital, men at disse dødsfald – medmindre afdøde havde anden bopæl – som hidtil skal anmeldes til og registreres i de ved hospitalet førte ministerialbøger, og at dette gælder, selv om afdøde ikke var tilmeldt Roskilde kommunes folkeregister, jfr. ministeriets skrivelse af 22. marts 1976, hvorved der er tillagt sognepræsten ved Skt. Jørgensbjerg kirke i hans egenskab af præst ved Skt. Hans hospital beføjelse som begravelsesmyndighed for så vidt angår de omhandlede dødsfald.

Man skal anmode om, at vedkommende provst og præst samt Skt. Hans hospital gøres bekendt med denne skrivelse.

Kirkeministeriets skrivelse af 5. december 1977

(til en sognepræst) om *at det er kirkens – og dermed kirketjenerens – ansvar, at en kiste, der er afleveret i kirkens varetægt, bringes til det sted, hvor begravelseshandlingen skal foregå.* 2. kt. j. nr. 16033.

I skrivelse af 14. juli 1976 har De anmodet ministeriet om påny at overveje den ved ministeriets skrivelse af 16. januar 1976 fastsatte ordning, ifølge hvilken kirketjeneren ved en kirke skal være til stede ved og yde bistand ved hensættelse af kister i kirken eller dens kapel, hvad enten hensættelsen finder sted i forbindelse med begravelseshandlingen eller tidligere. I sidstnævnte tilfælde er kirketjeneren tillige pligtig at foranledige, at kisten bringes fra det sted, hvor den midlertidigt er anbragt i kirken til det sted, hvor jordpåkastelsen skal ske.

De har anført, at sidstnævnte forpligtelse for kirketjeneren volder betydelig vanskelighed for kirker, hvor kapel og kirkerum ligger forskudt i forhold til hinanden, således at kisten ikke kan køres fra kapel til kirkerum.

I anledning heraf skal man, efter at sagen har været forelagt udvalget af 14. januar 1971 vedrørende kirkefunktionærens løn- og ansættelsesvilkår til udtalelse, meddele, at ministeriet må fastholde den ved skrivelse af 16. januar 1976 fastlagte ordning, hvorefter det er kirkens – og dermed kirketjenerens – ansvar, at en kiste, der er afleveret i kirkens varetægt, bringes til det sted, hvor begravelseshandlingen skal foregå. Nødvendiggør forholdene, at kisten skal bæres en del af vejen, må der stilles fornøden – af kirkekassen betalt – medhjælp til rådighed for kirketjeneren.

Lov om ændring af lov om vedligeholdelse af kirker og kirkegårde m.v.*).

§ 1. I lov om vedligeholdelse af kirker og kirkegårde m.v., jfr. lovbekendtgørelse nr. 455 af 23. september 1947, som ændret senest ved § 5 i lov nr. 260 af 4. juni 1970, foretages følgende ændringer:

1. I § 31, 1. pkt., ændres »i maj eller juni måned« til: »inden 1. oktober«.

2. I § 32, 2. pkt., ændres »synet til en dag i april, maj juni eller juli måned« til: »datoen for synet«.

3. § 25 affattes således:

§ 35. Hvis indankning til ministeriet ikke finder sted, skal de ved synet udsatte mangler afhjælpes inden for en af synet fastsat frist.

Stk. 2. Provsten kan foranledige, at afsyning af synsudsatte arbejder sker ved et ekstraordinært syn efter reglerne i § 32.

§ 2. Loven træder i kraft ved bekendtgørelsen i Lovtidende.

Kirkeministeriets skrivelse af 6. januar 1978

(til en advokat) om *brugsretten til et gravsted**) 1. kt. j. nr. 5151/77.

Med henvisning til Deres for N.N. hertil indsendte forespørgsel af 27. december 1977 skal man meddele, at ministeriet efter de af Dem meddelte oplysninger og uden at have foretaget videre undersøgelser i sagen må være tilbøjelig til at mene, at brugsretten til det gravsted, hvori fru N.N.'s i ægteskab fødte datter O er begravet i 1929, oprindelig – og uanset at gravstedsbrevet blev udstedt til barnets fader – tilkom barnets forældre i forening, og at der ikke ved forældrenes senere separation og skilsmisse er sket nogen ændring i dette forhold.

Faderens anden hustru kan ikke antages at have arvet faderens andel i brugsretten, jfr. herom nærmere i ministeriets cirkulære af 5. august 1977 om brugsret til gravsteder afsnit III, C, stk. 1. Et eksempel af cirkulæret vedlægges.

Da faderens anden hustrus særbarn således ikke kan have erhvervet brugsret til

*) Lov-tid A 177, nr. 651.

gravstedet ved arv efter sin moder og ejheller kan antages at have erhvervet brugsret i forbindelse med moderens begravelse i gravstedet – medmindre særlig aftale herom måtte være indgået – kan hun næppe anses for medindehaver af brugsretten sammen med O's moder, der fortsat er i live.

Man henleder opmærksomheden på, at spørgsmålet om, hvem der har brugsret til det nævnte gravsted, vil kunne indbringes for domstolene, såfremt der ikke kan opnås enighed mellem parterne.

Kirkeministeriets skrivelse af 13. februar 1978
om *bestyrelsen af en kirkegård i tilfælde af deling af sognet i kirkedistrikter eller udskillelse af et nyt sogn*. 1. kt. j.nr. 41/0904/77.

I et gennem stiftsøvrigheden over Ribe stift hertil indsendt andragende har provstiudvalget forespurgt, om der – efter at A sogn er delt i 2 kirkedistrikter – vil være at oprette en fælles kirkegårdsbestyrelse for A kirkegård bestående af repræsentanter for begge kirkedistrikters menighedsråd, samt om der – efter den forventede udskillelse af en del af B sogn som et selvstændigt sogn uden egen kirkegård – vil være at oprette en fælles kirkegårdsbestyrelse for B kirkegård bestående af repræsentanter for begge sogns menighedsråd.

Endvidere har provstiudvalget forespurgt, om beboere i den del af B sogn, der udskilles som et nyt sogn, bevarer retten til at blive begravet på B kirkegård.

I denne anledning skal man meddele, at det menighedsråd, der bestyrer en kirke, tillige udgør bestyrelse for en kirken tilhørende kirkegård, og at dette også gælder i tilfælde, hvor sognet er delt i flere kirkedistrikter, eller hvor der fra sognet er udskilt et eller flere nye sogne, hvis beboere har bevaret retten til begravelse på kirkegården. En sådan ret har alle beboere i et udskilt sogn, såfremt der ikke findes en kirkegård i dette.

Kapitaler, der er eller bliver indbetalt for erhvervelse og vedligeholdelse af gravsteder, tilhører den kirke, der ejer den kirkegård, hvorpå vedkommende gravsteder er beliggende.

Kirkeministeriets skrivelse af 16. februar 1978
(til Århus begravelsesvæsen) om *godkendelse af indretning af et kolumbarium*. 1. kt. j.nr. 5161/0801/76.

I skrivelse af 22. december 1977 (sag nr. VK kol. 11) har begravelsesvæsenet ansøgt om godkendelse af, at der i 1974/75 i henhold til et ansøgningen vedlagt forslag fra stadsarkitektens kontor, Århus, er foretaget indretning af et nyt kolumbarium i den store kapelbygning på Vestre kirkegård i Århus. Begravelsesvæsenet har herved anført, at det beror på en fejltagelse, at forslaget ikke i sin tid er søgt godkendt.

I anledning heraf skal man efter stedfunden brevveksling med den kgl. bygningsinspektør, hvis erklæring af 1. februar 1978 vedlægges i genpart, meddele, at ministeriet i medfør af bestemmelsen i § 3, stk. 2, 1. pkt., i lov nr. 346 af 26. juni 1975 om begravelse og ligbrænding herved godkender den i henhold til det foreliggende forslag stedfundne indretning af et nyt kolumbarium på Vestre kirkegård i Århus.

Kirkeministeriets cirkulære af 28. februar 1978
(til provstiudvalg og menighedsråd) om *kirkers omgivelser*). 1. kt. j. nr. 4051/76.
Idet henvises til afsnit 1.4.2 i den tidligere udsendte publikation »Kirkens omgivelser – en vejviser for menighedsråd i lovgivning og myndigheder m.v.« fremsendes hermed et særtryk på tidsskriftet »Arkitekten« indeholdende en redegø-

relse for analyser af forholdene omkring Sdr. Broby kirke og Jetsmarks kirke, udarbejdet af to af Danske Arkitekters Landsforbund dertil udpegede arkitekter. Som det fremgår af overantikvar Bent Ruds indledende artikel og ovennævnte afsnit i vejviseren er det hensigten, at de foreliggende analyser, der er udarbejdet efter samråd med fredningsstyrelsen, planstyrelsen og nationalmuseet og finansieret af førstnævnte styrelse, skal kunne være retningsgivende for udførelse af tilsvarende analyser af forholdene omkring andre kirker i landsbyer eller i det åbne land. Analyserne tænkes udført af stedlige arkitekter ud fra deres særlige kendskab til den egn, hvori de bor, og efter nærmere aftale med vedkommende menighedsråd og kommune. Det forudsættes, at udgifterne, der for den enkelte undersøgelse efter et skøn anslås til ca. 10.000 kr., afholdes af menighedsrådet (kirken) og kommunen i forening.

Da det må antages, at sådanne undersøgelser ikke blot vil kunne være til nytte for kommunerne ved den fremtidige kommune- og lokalplanlægning, men også vil kunne have stor praktisk betydning for menighedsrådenes arbejde for at beskytte kirkernes omgivelser i landsbyerne og i det åbne land, kan kirkeministeriet for sit vedkommende anbefale, at den del af udgifterne ved undersøgelser af denne art, der berører kirkens omgivelser, med provstiuvalgets godkendelse afholdes af kirkens kasse.

Uagtet at de heromhandlede undersøgelser af forholdene omkring kirkerne ikke tænkes foretaget i de større byer, har ministeriet dog anset det for formålstjenligt, at alle provstiuvalg og menighedsråd gøres bekendt med det foreliggende særtryk.

Kirkeministeriets skrivelse af 14. april

(til en provst) om, *hvorledes der skal forholdes, når afdøde folkekirkemedlemmer ønskes borgerligt begravet, samt når en afdød har skænket sit legeme til anatomisk brug.* 1. kt. j.nr. 5510/4/78.

I skrivelse af 8. marts 1978 har De rejst et spørgsmål om, hvorledes begravelsesmyndigheden skal forholde sig i tilfælde, hvor anmodning om begravelse eller ligbrænding af afdøde folkekirkemedlemmer går ud på, at afdøde skal begraves uden medvirken af en præst.

I denne anledning skal man meddele, at det må være overladt til begravelsesmyndigheden efter et skøn over omstændighederne i det enkelte tilfælde at underkaste anmodningen en nærmere prøvelse til konstatering af, om anmodningen må antages at stemme med afdødes ønsker. Med henblik herpå kan begravelsesmyndigheden opfordre den, der har fremsat anmodningen, til at afgive personlig forklaring, jfr. § 5, stk. 4, i kirkeministeriets bekendtgørelse af 1. december 1975 om begravelse og ligbrænding. Iøvrigt bemærkes, at de pårørende normalt må være de nærmeste til at tage vare på, at der ikke handles i modstrid med afdødes vilje.

Efter den anledning, sagen dertil giver, bemærkes, at borgerlig begravelse i intet tilfælde må finde sted, forinden der af begravelsesmyndigheden er truffet afgørelse med hensyn til, om en præst skal medvirke ved begravelseshandlingen eller denne skal foregå uden medvirken af en præst. Opmærksomheden henledes i denne forbindelse på, at borgerlig begravelse i lovens forstand også omfatter tilfælde, hvor ingen begravelseshandling (højtidelighed) ønskes afholdt og at der derfor i sådanne tilfælde intet må foretages, som foregriber begravelsesmyndighedens afgørelse f.eks. udlevering af liget til anatomisk brug. Kirkeministeriet har i skrivelse af 4. maj 1977 anmodet Bedemændenes Landsforening om at henlede medlemmernes opmærksomhed herpå.

I tilfælde, hvor afdøde har skænket sit legeme til anatomisk brug, må dette dokumenteres over for begravelsesmyndigheden ved fremlæggelse af kopi af afdødes erklæring herom. Ønskes i sådanne tilfælde kirkelig begraveshøjtidelighed afholdt, forinden begravelsesmyndighedens afgørelse foreligger, jfr. herved § 6, stk. 2, i kirkeministeriets fornævnte bekendtgørelse, må tilsvarende dokumentation fremlægges over for den præst, der skal forrette begravelseshandlingen.

Det tilføjes, at en bedemand ikke i denne sin egenskab kan underskrive en dødsanmeldelse og anmodning om begravelse eller ligbrænding, ej heller i tilfælde, hvor ingen pårørende eller andre fremsætter en sådan anmodning, idet det i henhold til fornævnte bekendtgørelses § 3 i sådanne tilfælde påhviler kommunen at fremsætte anmodning om begravelse eller ligbrænding.

Kirkeministeriets skrivelse af 26. april 1978

(til Folketingets ombudsmand) *ang. spørgsmål om fastsættelse af regler om, hvem der efter en persons død har krav på at få gravsted udlagt m.v.* 1. kt. j.nr. 5130/76.

I skrivelse af 28. februar 1978 har hr. ombudsmanden påny rejst spørgsmål om fastsættelse af regler om, hvem der efter en persons død har krav på at få gravsted udlagt, samt om afgørelsesmåden i tilfælde af tvivl eller tvist.

I denne anledning skal man nedenfor nærmere redegøre for den nuværende retstilstand og dennes forudsætninger, om mulighederne og behovet for at fastsætte ændrede eller supplerende regler samt om afgørelsesmåden i sager vedrørende brugsret til gravsteder.

I. Den nuværende retstilstand og dennes forudsætninger.

Som omtalt i betænkning nr. 688/1973 vedrørende revision af begravelsesloven og ligbrændingsloven side 16-17 og 36-37 findes der ikke i nyere lovgivning regler om, hvem der har pligt til at drage omsorg for afdøde personers begravelse. I betænkningen blev der givet udtryk for betænkelighed ved at indføre regler, der pålægger private en juridisk forpligtelse i så henseende, hvilket synspunkt er gengivet i bemærkningerne til forslaget til den nuværende lov (nr. 346 af 26. juni 1975) om begravelse og ligbrænding. Ønske om indførelse af sådanne regler fremkom ej heller fra nogen side under den omfattende høringsprocedure forud for fremsættelsen af dette forslag eller under lovforslagets behandling i folketinget. Der blev følgelig ikke i loven fastsat bestemmelser, der pålægger nogen privat person at fremsætte anmodning om begravelse eller ligbrænding, og loven bygger således på dette punkt på den hidtil gældende retstilstand, jfr. kirkeministeriets cirkulære om begravelse og ligbrænding af 1. december 1975 afsnit II. 1. Som sammesteds anført er det i konsekvens heraf forudsat i loven, at sådan anmodning foruden af afdødes nærmeste kan fremsættes af den eller de personer eller den institution, der hidtil har draget omsorg for afdøde, eller af andre, der vil påtage sig at sørge for begravelsen. Kun for det tilfælde, at undtagelsesvis ingen fremsætter anmodning om begravelse eller ligbrænding, er det ved lovens § 5, stk. 2, pålagt kommunen at fremsætte anmodning herom.

Godtager begravelsesmyndigheden anmodningen, udfærdiges en attest herom, hvoraf et eksemplar udleveres til den, der har fremsat anmodningen, jfr. kirkeministeriets bekendtgørelse om begravelse og ligbrænding af 1. december 1975 § 6, stk. 1. Den pågældende kan herefter på dette grundlag tage skridt til iværksættelse af begravelsen, herunder udlæggelse af gravsted, jfr. bekendtgørelsens § 13, stk. 1, sidste punktum.

Om udfærdigelse af gravstedsbrev henvises til kirkeministeriets cirkulære om

brugsret til gravsteder af 5. august 1977 afsnit I. Gravstedsbrevet udstedes til rekvisrenten eller den, på hvis vegne rekvisitionen er fremsat, uden at der i denne forbindelse foretages nogen prøvelse af, hvem det tilkommer at råde over gravstedet.

Spørgsmålet om, hvem brugsretten tilkommer, afgøres efter de regler, der har fæstnet sig til den administrative og judicielle praksis. Herefter gælder det, at brugsretten til et gravsted, der i forbindelse med et dødsfald erhverves for boets midler, tilkommer afdødes arvinger efter loven, uanset om disse iøvrigt tager arv efter afdøde, jfr. fornævnte cirkulære af 5. august 1977 afsnit III B, jfr. A. Hermed sidestilles tilfælde, hvor boet udlægges til dækning for begravelsesomkostningerne. Ministeriet er endvidere sindet i påkommende tilfælde at indtage det standpunkt, at en arving, der har afholdt udgiften til brugsrettens erhvervelse, ikke ved at nægte at modtage refusion for denne udgift af boet vil kunne betage de øvrige arvinger deres dispositionsret.

Hvor brugsretten tilkommer flere i forening, er det i kirkeministeriets praksis stedse fastholdt, at det i forholdet mellem de berettigede er uden betydning, hvem der er indehaver af gravstedsbrevet, og hvem der afholder udgifter vedrørende gravstedet. Dette er nu udtrykkeligt udtalt i afsnit II i det lige nævnte cirkulære.

Uden for disse tilfælde tilkommer brugsretten den, der har begæret gravstedet udlagt. Dog tages der nu i henhold til cirkulæret af 5. august 1977, afsnit I, i alle gravstedsbreve forbehold om overførelse af brugsretten i tilfælde, hvor afdødes nærmeste efterladte er umyndige børn, som på grund af dødsfaldet midlertidigt er uden værge.

II. Mulighederne og behovet for at fastsætte ændrede eller supplerende regler om udlægning af gravsteder.

Som det vil fremgå af det foregående er der i forbindelse med gennemførelsen af den nye begravelseslov tilrettelagt en meget enkel procedure med hensyn til fremsættelse af begæring om udlæggelse af gravsted. Der er her tale om en formalisering af den før lovens ikrafttræden gældende praksis, hvorefter den, der påtager sig at sørge for en begravelse, som led heri også sørger for udlæggelse af gravsted. Ordningen synes at fungere tilfredsstillende. Ved henvendelse til Københavns begravelsesvæsen er det således oplyst, at det er begravelsesvæsenets erfaring, at udstedelse af gravstedsbreve kun i forsvindende få tilfælde giver anledning til indsigelser over for begravelsesvæsenet og derfor må antages i så at sige alle tilfælde rent faktisk at være i overensstemmelse med de pårørendes ønsker. For kirkeministeriets vedkommende kan det oplyses, at der i årene 1970-77 begge incl. kun er indkommet ialt 60 sager, hvorunder der har været rejst spørgsmål om brugsrettens indhold eller om, hvem brugsretten tilkommer.

På denne baggrund og når henses til, at ca. 50.000 personer årligt afgår ved døden her i landet, finder ministeriet ikke af hensyn til det meget begrænsede antal tilfælde, hvor tvivl eller tvist kan forekomme, at burde fastsætte regler, der komplicerer proceduren i forbindelse med udlæggelse af gravsted i det store antal tilfælde, hvor der under den nuværende ordning erfaringsmæssigt ingen problemer foreligger. Hertil kommer, at gravsteder på de fleste kirkegårde udlægges af kirkeværgen eller graveren, hvem det på grund af manglende forudsætninger herfor ikke vil kunne pålægges inden udfærdigelse af gravstedsbrev at foretage en nærmere undersøgelse af, om rekvisrenten i det givne tilfælde må anses for at være den nærmeste til at få brugsret over gravstedet. Ministeriet finder herefter, at det bør have sit forblivende ved de gældende regler om fremgangsmåden ved udlæggelse af gravsteder.

Da det som tidligere omtalt efter den pågældende retstilstand principielt står enhver frit at påtage sig at sørge for en afdøds begravelse, har ministeriet imidlertid på den givne anledning taget op til overvejelse om det måtte være muligt at udforme og administrere en regel, hvorefter den eller de personer, som må anses for at være de nærmeste til at have brugsret til gravstedet, efterfølgende kan kræve sig denne ret tillagt i de – få – tilfælde, hvor brugsretten er tillagt andre.

En sådan ordning er som foran berørt etableret for så vidt angår det specielle tilfælde, hvor afdødes nærmeste efterladte er umyndige børn, som på grund af dødsfaldet midlertidigt er uden værge, idet der nu i alle gravstedsbreve tages forbehold om, at børnenes nye værge – eller børnene selv, hvis de forinden bliver myndige – inden et år efter begravelsen kan kræve, at brugsretten til et i forbindelse med dødsfaldet udlagt gravsted overføres til børnene mod at godtgøre den, der havde erhvervet brugsretten til gravstedet, udgifterne til gravstedets erhvervelse og anlæggelse.

En lignende ordning kunne tænkes etableret til fordel for afdødes myndige arvinger. En forudsætning herfor måtte dog være, at disse i alle tilfælde kunne anses for de nærmeste til at have brugsret over afdødes gravsted. Denne forudsætning er imidlertid ikke opfyldt i alle tilfælde, idet der som omtalt i cirkulæret af 1. december 1975 afsnit II 1, ved afgørelsen af, hvem der stod nærmest, efter omstændighederne i det enkelte tilfælde også må tage hensyn til andre forhold end ægteskabs- og slægtsskabsforhold såsom faste samlivsforhold, plejeforhold o.lign. Eksempelvis kan nævnes, at afdødes samlever ofte vil kunne anses for at stå afdøde nærmest, selv om afdøde efterlod sig børn af et ægteskab. Da det således vil kunne forekomme, at en person uden for arvingernes kreds må anses for afdødes nærmeste, vil en ordning som den foran nævnte ikke i alle tilfælde føre til det rette resultat.

Man har derfor overvejet, om der burde indføres en regel, der generelt giver en afdøds nærmeste ret til i tilfælde, hvor brugsretten over afdødes gravsted er tillagt en anden, at fordrer brugsretten overført til sig. Ministeriet må dog af følgende grunde nære betænkelighed ved indførelse af en sådan regel:

1. Da det ikke vil være muligt at udforme reglen således, at den i en given situation giver anvisning på, hvem der skal anses for afdødes nærmeste, vil afgørelserne i henhold til reglen ofte bero på et noget usikkert skøn, hvilket må forekomme uheldigt i tilfælde, hvor der – som her – er tale om at fratage en person en ret, som han har erhvervet i henhold til gældende regler.

2. Af hensyn til valg af begravelsesform og begravelseshandling vil det i henhold til begravelseslovens § 8, stk. 3, undertiden – når indbyrdes afvigende begæringer foreligger – påhvile begravelsesmyndigheden at tage stilling til spørgsmålet om, hvem der stod afdøde nærmest. Det forekommer ikke ønskeligt, at dette spørgsmål efter begravelsen skulle kunne tages op påny, eventuelt med et andet udfald til følge.

3. Under den ved begravelsesloven opretholdte retstilstand vil initiativet til iværksættelse af en begravelse som oftest udgå fra en person, som stod afdøde nær og for hvem det betyder noget at have omsorg for afdødes gravsted. Der er her tale om et ret følelsesladet område, og man kan ikke bortse fra, at mange gravstedsbrugere vil føle sig foruroliget ved den blotte eksistens af en regel, hvorefter deres brugsret senere vil kunne anfægtes.

4. Man vil ej heller kunne bortse fra, at personlige uoverensstemmelser – ikke sjældent fremkaldt af dødsfaldet eller skiftet efter afdøde – ville kunne føre til en udnyttelse af reglen i chikanøst øjemed.

5. I en bestemmelse som den foran omtalte måtte der fastsættes en frist for de

nærmestes adgang til at gøre deres krav gældende. Men selv inden udløbet af denne frist, hvis længde det iøvrigt vil være vanskeligt at fastsætte, vil der kunne forekomme tilfælde, hvor de nærmestes krav ikke vil kunne efterkommes, f.eks., hvor gravstedsbrugerens har ladet foretage yderligere begravelse i gravstedet. Det vil også være et spørgsmål, om de nærmestes krav bør kunne gøres gældende i tilfælde, hvor den, til hvem gravstedet blev udlagt, senere har overdraget brugsretten til en anden.

III. Afgørelsesmåden i sager om brugsret til gravsteder.

Kirkegårdsbestyrkerne og de overordnede kirkelige tilsynsmyndigheder kan med rekurs til kirkeministeriet, jfr. cirkulæret af 5. august 1977, afsnit II, sidste stk., træffe afgørelse med hensyn til spørgsmålet om, hvem brugsretten tilkommer. Afgørelserne vil i alle tilfælde kunne indbringes for domstolene. Da dette imidlertid kun sker i et meget begrænset antal tilfælde, er det formentlig berettiget at antage, at de afgørelser, der træffes af de administrative myndigheder, i det store og hele anses for rigtige og rimelige.

Kirkeministeriets skrivelse af 8. maj 1978

(til N. N.) om *overførelse af brugsretten til et gravsted ved arv*. 1. kt. j.nr. 541-38/78.

Med henvisning til Deres og Deres søster fru O.O.'s skrivelse af 25. januar 1978 vedrørende brugsretten til gravsted litra L, nr. 94 og 95 på A kirkegård, hvori Deres moder fru P.P. og R.R. er begravet henholdsvis den 11. december 1973 og den 6. juni 1977, skal man meddele, at da udgifterne ved erhvervelse af gravstedet ifølge det oplyste i sin tid er afholdt af Deres moders bo og hendes samlever, ovennævnte R.R., med halvdelen hver, havde De og Deres søster indtil R.R.'s død i 1977 brugsretten til gravstedet sammen med ham, og ved hans død – ved hvilken han efter det for ministeriet oplyste efterlod sig 2 børn af et tidligere ægteskab – er hans andel i brugsretten gået i arv til hans børn, således at brugsretten nu tilkommer Dem og Deres søster sammen med R.R.'s børn. Derimod har R.R.'s efterlevende ægtefælle fru S.S., med hvem han efter Deres moders død indgik ægteskab, ikke andel i brugsretten, og det er i så henseende uden betydning, at gravfæstebrevet er udstedt til hende. Derimod har hun ret til til sin tid at blive begravet i gravstedet, såfremt pladsforholdene tillader det.

Væsentlige dispositioner over gravstedet såsom flytning af lig og urner, anbringelse, ændring eller fjernelse af mindesmærker og ændring af gravstedets anlægsplan kræver enighed mellem de brugsberettigede. Under forudsætning af en sådan enighed vil gravstedet – med kirkegårdsbestyrelsens samtykke – kunne deles, således at brugsretten til den gravplads, hvori R.R. er begravet, overdrages til fru S.S., eventuelt i fællesskab med R.R.'s børn, medens De og Deres søster bevarer brugsretten til den gravplads hvori Deres moder er begravet.

Efter den anledning Deres skrivelse dertil giver bemærkes endeligt, at der ikke kan forventes meddelt tilladelse til, at liget af Deres moder opgraves og brændes, og at urnen derefter nedsættes i et andet gravsted.

Kirkeministeriets skrivelse af 18. maj 1978

(til N. N.) om *hvorvidt en præst havde været berettiget til at afslå at give afdødes fraseparerede ægtefælle oplysning om dagen og tidspunktet for begravelsen under henvisning til, at begravelsen skulle foregå i stilhed*. 1. kt. j.nr. 5511/0110/78.

I en hertil indsendt skrivelse af 1. februar 1978 har De over for ministeriet rejst spørgsmål om, hvorvidt pastor O.O., har været berettiget til at afslå at give Dem oplysning om dagen og tidspunktet for Deres mands begravelse under henvisning til, at begravelsen skulle foregå i stilhed.

Det fremgår af sagen, at De og Deres mand var separerede, og at P.P., med hvem Deres mand efter det oplyste havde indledt bekendtskab 3-4 måneder før sin død, foranstaltede begravelsen foretaget og i forbindelse hermed traf bestemmelse om, at bisættelsen skulle ske i stilhed. Pastor O.O., der forrettede begravelsen har i en til ministeriet afgivet erklæring udtalt, at han under de foreliggende omstændigheder ikke fandt at burde tilsidesætte den af P.P. trafte bestemmelse.

I denne anledning skal man meddele, at det i praksis er overladt til den, der fremsætter anmodning om foretagelse af en begravelse, at træffe bestemmelse om, hvorvidt denne skal foregå i stilhed, således, at alene de personer, der af den pågældende særlig er underrettet om tid og sted for begravelsen, er nærværende ved denne. Præster og kirkefunktionærer må normalt respektere en sådan bestemmelse. Om afvigelse herfra undtagelsesvis bør finde sted for så vidt angår personer, der stod afdøde nær, må i mangel af særlige regler herom bero på et skøn. I det foreliggende tilfælde må ministeriet være tilbøjelig til at mene, at den af Dem på egne og Deres i ægteskabet fødte datters vegne fremsatte anmodning om oplysning om dagen og tidspunktet for Deres mands begravelse burde være imødekommet. Ministeriet har gjort pastor O.O. bekendt med denne skrivelse, men finder iøvrigt ikke anledning til at foretage videre i sagen.

Kirkeministeriets skrivelse af 2. juni 1978

(til ministeriet for offentlige arbejder) *angående spørgsmålet om ekspropriation af et areal til anlæg af en offentlig sti over et til udvidelse af en kirkegård erhvervet areal.* 1. kt. j.nr. 42/1007/77.

I skrivelse af 13. december 1977 har ministeriet for offentlige arbejder udbedt sig en udtalelse fra kirkeministeriet i anledning af, at A kommune har forespurgt, om der er mulighed for i henhold til § 43 i lov nr. 585 af 20. november 1975 om offentlige veje at ekspropriere det nødvendige areal af den A kirke tilhørende ejendom matr.nr. 42, A by og sogn, til anlæg af en offentlig sti fra B-vej til A skole.

Således foranlediget skal man hoslagt fremsende fotokopi af de af A sogns menighedsråd, A provstiudvalg, kirkegårdskonsulenten og stiftsøvrigheden over Haderslev stift i sagen afgivne erklæringer af henholdsvis 19. januar, 25. januar, 25 februar og 2. marts 1978, idet man i tilslutning til de heri fremsatte synspunkter skal udtale følgende:

Ved skrivelse af 17. oktober 1958 til nævnte stiftsøvrighed godkendte kirkeministeriet, at A menighedsråd med henblik på en senere udvidelse af A kirkegård erhvervede adkomst på den øst for kirkegården beliggende, ca. 1 ha store ejendom matr.nr. 1 g, 5 g og 42, A by og sogn. Det var overfor ministeriet oplyst, at der ikke forelå andre muligheder for en udvidelse af kirkegården, og det må således antages, at kirkeministeriet om fornødent kunne have anordnet ekspropriation af ejendommen i medfør af bestemmelsen i § 28, stk. 3, i lov om vedligeholdelse af kirker og kirkegårde m.v. (lovbekendtgørelse nr. 455 af 23. september 1947), jfr. forordning af 23. april 1845 om jords afståelse til kirkegårdens udvidelse.

Med hensyn til den i sagen omhandlede stiforbindelse fra B-vej til A skole bemærkes, at det ifølge bestemmelsen i § 18, 2. pkt., i lov om vedligeholdelse af kirker og kirkegårde m.v. ikke kan tilstedes, at der anlægges offentlig gangsti over en kirkegård. Såfremt stien anlægges over ejendommen matr.nr. 42, inden A kirkegård er udvidet, vil dette medføre, at det til kirkegårdens udvidelse bestemte areal må anlægges som 2 særskilt indhegnede afdelinger, adskilt af den

pågåeldende sti, hvilket efter kirkeministeriets opfattelse i væsentlig grad vil forringe mulighederne for en hensigtsmæssig indretning og drift af udvidelsesarealet, ligesom også færdsel på stien må påregnes at kunne blive til gene bl.a. ved begravelser. Under hensyn hertil og til, at der etableres passende adgangsforhold til skolen på anden måde, må kirkeministeriet finde, at der bør tillægges de kirkelige interesser en sådan vægt, at det til stiens anlæg fornødne areal ikke kan erhverves ved ekspropriation, idet dog spørgsmålets endelige afgørelse henhører under domstolene.

Kirkeministeriets skrivelse af 23. juni 1978

(til N.N.) om, *hvorvidt et begravelsesvæsen under påberåbelse af aftalelovens § 36 var berettiget til at reducere sin ydelse i henhold til en tidligere indgået aftale om vedligeholdelse af et gravsted.* 1.kt. j.nr. 5151/0010/78.

I en af folketingets ombudsmand hertil oversendt skrivelse af 13. februar 1978 har De klaget over, at A begravelsesvæsen ikke vedligeholder gravsted afd. 21, række 4, nr. 61/62 på B kirkegård i henhold til en med Dem i 1939 indgået aftale, hvorefter begravelsesvæsenet mod betaling én gang for alle af et beløb på 1.260 kr. har påtaget sig vedligeholdelsen af gravstedet for en periode af 40 år, herunder ekstrapyntning af gravstedet med gran om vinteren.

Det fremgår af sagen, at begravelsesvæsenet har truffet bestemmelse om, at der fra og med året 1977 ikke udføres ekstrapyntning af gravstedet, men alene sædvanlig granpyntning, idet begravelsesvæsenet har henvist til, at de siden 1939 indtrufne løn- og prisstigninger har fremkaldt et misforhold mellem det erlagte vederlag og de omkostninger, der nu er forbundet med gravstedets vedligeholdelse.

I anledning heraf skal man meddele, at ministeriet som sagen foreligger må finde det tvivlsomt, om begravelsesvæsenet har været berettiget til at reducere sin ydelse i henhold til den omhandlede aftale som sket. Med hensyn til den af begravelsesvæsenet påberåbte bestemmelse i § 36 i lov nr. 242 af 8. maj 1917 om aftaler og andre resthandler på formuerettens område, således som denne bestemmelse er ændret ved lov nr. 250 af 12. juni 1975, bemærkes, at der ikke foreligger domspraksis, der i denne sammenhæng belyser rækkevidden af denne bestemmelse. Da ministeriet under disse omstændigheder ikke har grundlag for ganske at afvise muligheden for, at den omhandlede bestemmelse vil kunne bringes i anvendelse i det foreliggende tilfælde, må man have Dem henvist til, såfremt begravelsesvæsenet fortsat måtte vægre sig ved at foretage den aftalte ekstrapyntning af gravstedet, eventuelt at søge sagen afgjort ved domstolens mellemkomst.